

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مفاهیم ، ابزارها و شیوه‌های

سرمایه‌گذاری

(جلد اول)

دکتر علیرضا مدانلو جویباری

عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد بهشهر

نشر مهربان نیکا

۱۴۰۱

سرشناسه : مدانلو جویباری، علیرضا، ۱۳۵۴ -
 عنوان و نام : مفاهیم، ابزارها و شیوه‌های سرمایه‌گذاری/علیرضا مدانلو جویباری.
 پدیدآور : نیکا : مهربان نیکا، ۱۳۹۶.
 مشخصات نشر : مشخصات ظاهری : ۳۸۶ص: نمودار (بخشی رنگی).
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۸۸۴۳-۱۳-۹
 وضعیت فهرست : فیپا
 نویسی :
 موضوع : سرمایه‌گذاری
 موضوع : Investments
 موضوع : سرمایه‌گذاری -- ایران
 موضوع : Investments -- Iran
 موضوع : سرمایه‌گذاری -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام
 موضوع : Investments -- Religious aspects -- Islam
 رده بندی کنگره : HG۴۵۲۱/م۴۷۱۳۹۶
 رده بندی دیویی : ۳۳۲/۶
 شماره کتابشناسی : ۶۰۷۰
 ملی :

نشر مهربان نیکا

نکا- صندوق پستی : ۴۸۴۱۶۴۸۵۴۳

تلفن : ۰۱۱۳۴۷۲۳۶۴۰ - ۰۹۱۱۵۷۲۶۳۷

نشانی سایت:

www.mehrabannika.com

حق چاپ محفوظ می‌باشد.

عنوان: مفاهیم، ابزارها و شیوه‌های سرمایه‌گذاری

مؤلف: دکتر علیرضا مدانلو جویباری

طراحی جلد و صفحه‌آرا: زهرا آهنگر

ناشر: مهربان نیکا

شماره نشر: ۷۶

توبت و سال چاپ: اول- ۱۴۰۱

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

محل نشر: نکا

قیمت: ۱۳۰۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۱۹

فصل اول

انواع اوراق بهادار در بازار سرمایه

انواع اوراق بهادار در بازار سرمایه.....	۲۳
انواع بازار اوراق بهادار به لحاظ نوع دارایی.....	۲۳
انواع اوراق بهادار.....	۲۴
اوراق حقوق صاحبان سهام.....	۲۴
سهام عادی.....	۲۴
ویژگی های سهام عادی.....	۲۵
حفظ کنترل سهامداران فعلی بر اداره شرکت.....	۲۶
سهام ممتاز (ترکیبی).....	۲۷
ویژگی های سهام ممتاز.....	۲۸
سهام بانام.....	۲۹
سهام بی نام.....	۲۹
سهام نقدی.....	۳۰
سهام غیر نقدی.....	۳۰
سهام سرمایه ای.....	۳۰
سهام انتفاعی.....	۳۰

۳۱	ابزارهای مشتقه.....
۳۱	قرار دادهای آتی.....
۳۱	آتی سهم.....
۳۱	آتی کالا.....
۳۱	اختیار معامله.....
۳۲	انواع قراردادهای اختیار معامله.....
۳۲	قرارداد اختیار خرید.....
۳۲	قرارداد اختیار فروش.....
۳۳	اوراق مبتنی بر بدهی.....
۳۳	اوراق قرضه.....
۳۴	اوراق قرضه به لحاظ سر رسید.....
۳۴	اوراق قرضه به لحاظ تعداد سر رسید.....
۳۴	اوراق قرضه بر اساس نرخ بهره.....
۳۵	ویژگیهای اوراق قرضه.....
۳۶	اوراق مشارکت.....
۳۷	ابزارهای مالی اسلامی (صکوک).....
۳۸	ابزار مالی.....
۳۸	انواع ابزارهای مالی.....
۳۹	دارائیهای مالی.....
۴۲	الف) بیع متقابل (BUY BACK).....

- ۴۳ ..... (ب. بی. او. تی (B. O. T)
- ۴۴ ..... (ج) مشارکت انتفاعی (جوینت ونچر)
- ۴۴ ..... مشارکت انتفاعی شرکتی
- ۴۵ ..... مشارکت انتفاعی قراردادی

فصل دوم

مفاهیم و قوانین بازار سرمایه

- ۴۹ ..... بورس چیست؟
- ۵۰ ..... نهادهای مالی در قانون بازار اوراق بهادار
- ۵۰ ..... انواع نهادهای مالی در قانون بازار اوراق بهادار
- ۵۲ ..... نحوه‌ی تعیین قیمت یک سهم
- ۵۲ ..... ارزش اسمی
- ۵۲ ..... ارزش تجارتي
- ۵۳ ..... نحوه انجام معامله در بورس
- ۵۴ ..... دریافت کد معاملاتی
- ۵۴ ..... تکمیل فرم سفارش
- ۵۴ ..... ورود به سامانه معاملاتی
- ۵۵ ..... انجام معامله
- ۵۶ ..... دامنه نوسان روزانه
- ۵۶ ..... توقف و بازگشایی نماد
- ۵۷ ..... توقف نماد

۵۸	.....	بازگشایی نمادها
۵۹	.....	حجم منبأ
۵۹	.....	نماد بورس
۶۲	.....	پذیرش در بورس:
۶۳	.....	دستورالعمل پذیرش اوراق بهادار در بورس تهران

فصل سوم

ابزارهای مالی اسلامی در بازار سرمایه

۹۵	.....	ابزارهای مالی در بازار سرمایه کشورهای اسلامی
۹۵	.....	اوراق مشارکت
۹۶	.....	تاریخچه اوراق مشارکت در ایران
۹۷	.....	سیر تدوین قانون اوراق مشارکت
۹۸	.....	اهداف انتشار اوراق مشارکت
۹۹	.....	تعریف اوراق مشارکت
۹۹	.....	ارکان اوراق مشارکت
۱۰۲	.....	ویژگی‌های اوراق مشارکت
۱۰۵	.....	آثار اقتصادی انتشار اوراق مشارکت
۱۰۹	.....	اشکالات عملکرد اوراق مشارکت
۱۱۲	.....	مباحث فقهی اوراق مشارکت
۱۱۲	.....	ماهیت فقهی اوراق مشارکت
۱۱۳	.....	روابط حقوقی عناصر اوراق مشارکت

۱۱۵	بازده اوراق مشارکت
۱۱۵	بازده انتظاری
۱۱۵	سود علی الحساب
۱۱۶	قیمت گذاری طرح‌ها
۱۱۷	تسویه حساب
۱۱۸	تضمین سرمایه و سود اوراق مشارکت
۱۱۹	خرید و فروش اوراق مشارکت
۱۱۹	تبدیل و تعویض اوراق مشارکت به سهام
۱۲۰	اوراق مشارکت بانک مرکزی
۱۲۱	نکات مربوط به اوراق مشارکت
۱۲۳	اوراق خزانه اسلامی
۱۲۴	معنا و مفهوم
۱۲۵	نماد اوراق خزانه
۱۲۵	ویژگی اسناد خزانه
۱۲۶	مزایای اسناد خزانه
۱۲۷	معافیت مالیاتی
۱۲۷	تفاوت اسناد خزانه اسلامی با سایر اوراق بهادار
۱۲۷	پرداخت مبلغ اسمی اسناد خزانه اسلامی در سررسید
۱۲۷	انتشار و فروش اسناد خزانه اسلامی
۱۲۸	قیمت اسناد خزانه اسلامی

۱۲۹	بازده حاصل از خرید و نگهداری اسناد خزانه اسلامی
۱۳۰	اوراق وقف
۱۳۰	تعریف اوراق وقف
۱۳۰	ارکان اوراق وقف
۱۳۱	فرآیند عملیات
۱۳۱	نظر کمیته فقهی
۱۳۱	اوراق منفعت
۱۳۲	تعریف اوراق منفعت
۱۳۲	قلمرو اوراق منفعت
۱۳۴	بازار ثانوی اوراق منفعت
۱۳۴	فقه اوراق منفعت
۱۳۷	بررسی اقتصادی اوراق منفعت
۱۳۸	از منظر معیارهای اقتصاد خرد
۱۳۹	از منظر معیارهای اقتصاد کلان
۱۳۹	اوراق قرض الحسنه
۱۴۰	تعریف اوراق قرض الحسنه
۱۴۱	قلمرو اوراق قرض الحسنه
۱۴۲	منافع اوراق قرض الحسنه
۱۴۳	بازار ثانوی اوراق قرض الحسنه
۱۴۳	بررسی فقهی اوراق قرض الحسنه

۱۴۴	..... بررسی اقتصادی اوراق قرض الحسنه
۱۴۵	..... مصوبه کمیته فقهی

فصل چهارم

صکوک و انواع آن

۱۴۹	..... صکوک
۱۴۹	..... صکوک چیست؟
۱۵۰	..... انواع صکوک
۱۵۳	..... انواع اوراق صکوک بر حسب نوع ناشر
۱۵۴	..... تقسیم بندی دیگر انواع صکوک از جهت مالکیت
۱۵۵	..... مزایای اوراق صکوک
۱۵۵	..... تفاوت اساسی صکوک با اوراق قرضه در بازارهای مالی
۱۵۶	..... ریسک صکوک
۱۵۹	..... ریسک های مرتبط با اوراق صکوک (از نگاهی دیگر)
۱۶۰	..... اوراق مرابحه
۱۶۱	..... تعریف اوراق مرابحه
۱۶۱	..... انواع اوراق مرابحه
۱۶۳	..... قلمرو اوراق مرابحه
۱۶۴	..... بازار ثانوی اوراق مرابحه
۱۶۴	..... فقه اوراق مرابحه
۱۶۷	..... بررسی اقتصادی اوراق مرابحه

پیشگفتار

سرمایه گذاری عبارت است از هر گونه فدا کردن ارزشی در حال حاضر به امید به دست آوردن هر گونه ارزشی در زمان آینده نامعلوم است. به عبارتی سرمایه گذار در حال حاضر، ارزش مشخصی را فدا می کند تا در قبال آن در آینده ارزش خاصی که مورد نظرش است بدست آورد؛ مثل پرداخت وجهی بابت خرید سهام به امید بدست آوردن سودهای مشخصی از آن در آینده.

رشد اقتصادی را می توان از طریق استفاده از سرمایه گذاری های صحیح در سطح کسب و کار تشویق کرد. هنگامی که شرکت اقدام به راه اندازی یک خط تولید جدید یا توسعه محصول می نماید، مجموع خروجی کالاها را در داخل کشور افزایش داده و از این موجب افزایش تولید ناخالص ملی (GDP) کشور باشد. این امر ممکن نخواهد بود مگر اینکه با سرمایه گذاری درست و صحیح بتوان به چنین هدفی دست یافت.

سرمایه گذاری به طور کلی منجر به کسب دارایی می شود. اگر دارایی در قیمت با ارزش سرمایه گذاری در دسترس انجام پذیرد؛ به طور معمول انتظار می رود که یا برای تولید درآمد، یا با ارزش گذاری با قیمت بالاتر فروخته می شود. سرمایه گذاران انتظار بازدهی بالا از سرمایه گذاری خود دارند. سرمایه گذاری در بازار پول دارای ریسک صفر یا بسیار پایین و در بازار سرمایه دارای ریسک می باشد.

انواع مختلفی از ابزارهای سرمایه گذاری وجود دارند که شامل سهام، اوراق مشارکت یا اوراق قرضه، کالاها، صندوق های سرمایه گذاری مشترک، صندوق های قابل معامله در بورس یا ETF ها، اوراق اختیار معاملات، قراردادهای آتی، مبادلات

خارجی، طلا، نقره، برنامه‌ها و بیمه بازنشستگی و املاک و مستغلات می‌شوند ولی محدود به این‌ها نمی‌شوند. سرمایه‌گذاران معمولاً از تحلیل بنیادی و تکنیکال برای تعیین فرصت‌های سرمایه‌گذاری مطلوب انجام می‌دهند و ترجیح می‌دهند تا ریسک سرمایه‌گذاری خود را حداقل و سود خود را حداکثر کنند.

کتاب حاضر تحت عنوان مفاهیم، ابزارها و روش‌های سرمایه‌گذاری گامی در جهت آشنایی بیشتر با مفاهیم سرمایه‌گذاری است. با توجه به شیوه‌های جدیدی که در سرمایه‌گذاری بازار پول و سرمایه بوجود آمده است؛ به لطف خدای متعال سعی شده به موضوعات جدید پرداخته شود.

علی رضا مدانلو جویباری